

УДК 159.9.072:347.965.42

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2025.26.27>

БАГАТОРІВНЕВИЙ ТА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕДІАЦІЇ ЯК СИСТЕМНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ФЕНОМЕНУ

Юлія Шмаленко

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри психології

ORCID ID: 0000-0003-0806-7907

Національний університет «Одеська юридична академія»

вул. Академічна, 9, м. Одеса, Україна, 65009

e-mail: jshmalenko@gmail.com

Стаття присвячена системно-психологічному аналізу медіації як багаторівневого феномену, що функціонує одночасно на рівні особистості медіатора, міжособистісної взаємодії, організаційного контексту та соціокультурного середовища. Актуальність дослідження зумовлена потребою теоретичного осмислення психологічної природи медіації в контексті її становлення як самостійної професійної діяльності в українському суспільстві, а також фрагментарністю існуючих теоретичних підходів, що не інтегруються у цілісну концептуальну рамку.

У статті розроблено багаторівневу модель медіації, що включає чотири взаємопов'язані рівні організації: суб'єктний рівень, де медіація представлена як професійна діяльність конкретного медіатора з унікальною конфігурацією когнітивних, емоційно-регулятивних, комунікативних та мотиваційно-ціннісних характеристик; мікрорівень, що характеризує медіацію як процес взаємодії з актуалізацією когнітивних, емоційно-регулятивних, комунікативних та стратегічно-тактичних механізмів; мезорівень, який представляє медіацію як організаційну практику в певних інституційних рамках; макрорівень, що розглядає медіацію як соціокультурний феномен у контексті правової системи, культурних норм та суспільних уявлень.

Здійснено структурно-функціональний аналіз медіації з виділенням ключових компонентів системи: особистісні детермінанти професіоналізму медіатора, процесуальні механізми медіаційної діяльності, характеристики сторін конфлікту, контекстуальні фактори та результати медіації. Проаналізовано функціональні зв'язки між компонентами, що утворюють складну мережу прямих, зворотних та модераторних впливів, які забезпечують цілісність та динамічність медіації як системи. Показано, що системно-психологічний підхід дозволяє інтегрувати різні теоретичні перспективи, пояснити механізми ефективності медіації, визначити напрямки професійного розвитку медіаторів та культурної адаптації медіації в українському контексті.

Ключові слова: медіація, системний підхід, багаторівнева модель, структурно-функціональний аналіз, професійна діяльність медіатора.

Актуальність дослідження медіації як системного феномену зумовлена кількома важливими чинниками сучасного етапу розвитку як психологічної науки, так і медіаційної практики в Україні. Становлення медіації як самостійної професійної діяльності в українському суспільстві потребує глибокого теоретичного осмислення її психологічної природи та механізмів ефективності. Водночас існуючі дослідження медіації характеризуються фрагментарністю теоретичних підходів, що зосереджуються на особистісних характеристиках медіатора, або на процесуальних аспектах медіації, або на контекстуальних факторах, не інтегруючи ці перспективи у цілісну концептуальну рамку [1; 2].

Медіація за своєю природою є складним багаторівневим феноменом, що функціонує одночасно на рівні особистості медіатора, міжособистісної взаємодії, організаційного контексту та широкого соціокультурного середовища [3]. Адекватне розуміння такої складності можливе лише через застосування системного підходу, який дозволяє виявити структуру медіації, функціональні зв'язки між її компонентами та специфічні системні властивості, що виникають на рівні цілісної системи.

Медіація як багаторівневий системний феномен може бути проаналізована через призму чотирьох взаємопов'язаних рівнів організації. На суб'єктному рівні медіація представлена як професійна діяльність конкретного медіатора, що характеризується унікальною конфігурацією його особистісних детермінант професіоналізму [4]. До цих детермінант належать когнітивні характеристики, зокрема здатність до комплексного аналізу конфліктних ситуацій, когнітивна гнучкість у пошуку альтернативних рішень та рефлексивність як здатність до критичного осмислення власної професійної діяльності. Емоційно-регулятивні характеристики включають емоційний інтелект медіатора, здатність до емпатії та розуміння емоційних станів сторін конфлікту, а також стресостійкість та здатність до саморегуляції в напружених ситуаціях. Комунікативні характеристики медіатора охоплюють навички активного слухання, здатність до ефективної фасилітації діалогу між сторонами та вміння формулювати питання, що сприяють поглибленню розуміння конфлікту. Мотиваційно-ціннісні характеристики визначаються професійною мотивацією медіатора, його ціннісними орієнтаціями щодо конфліктів та їх врегулювання, а також етичною позицією у професійній діяльності. Особистісні детермінанти утворюють унікальний професійний профіль кожного медіатора, що визначає його потенціал до здійснення ефективної медіаційної діяльності.

Мікрорівень представляє медіацію як процес взаємодії між медіатором та сторонами конфлікту в конкретній ситуації. На цьому рівні актуалізуються процесуальні механізми медіаційної діяльності, що перетворюють потенціал особистості медіатора у конкретні професійні дії [5]. Когнітивні механізми включають аналіз структури конфлікту та виявлення його глибинних причин, перефразування позицій сторін у термінах інтересів та потреб, а також генерування альтернативних варіантів вирішення ситуації. Емоційно-регулятивні механізми передбачають управління власними емоціями медіатора в процесі роботи з конфліктом, роботу з емоціями сторін через їх визнання та нормалізацію, а також створення емоційно безпечного простору для діалогу. Комунікативні механізми реалізуються через активне слухання та демонстрацію розуміння позицій сторін, фасилітацію конструктивного діалогу між учасниками конфлікту та постановку стратегічних питань, що стимулюють рефлексію сторін. Стратегічно-тактичні механізми охоплюють планування структури та етапів медіаційного процесу, гнучке реагування на динаміку ситуації та адаптацію стратегії до особливостей конкретного конфлікту та його учасників.

Мезорівень характеризує медіацію як організаційну практику, що функціонує в певних інституційних рамках [6]. Медіація представлена через організаційні структури надання медіаційних послуг, професійні стандарти та кодекси етики медіаторів, системи навчання та сертифікації медіаторів, а також механізми забезпечення якості медіаційних послуг. Організаційний контекст створює рамки для здійснення медіації, визначає формат та процедурні аспекти медіаційного процесу, встановлює вимоги до кваліфікації медіаторів та забезпечує підтримку їхньої професійної діяльності [7; 8]. Мезорівень також включає професійну спільноту медіаторів, де відбувається обмін досвідом, формування колективних уявлень про професійні норми та стандарти, а також підтримка професійної ідентичності медіаторів.

Макрорівень представляє медіацію як соціокультурний феномен, що функціонує в контексті більш широких суспільних систем та культурних традицій. Медіація аналізується через призму правової системи та законодавчого регулювання альтернативного вирішення спорів, культурних норм та цінностей щодо конфліктів та способів їх врегулю-

вання, соціально-економічних факторів, що впливають на доступність та попит на медіаційні послуги, а також суспільних уявлень про медіацію та її місце серед інших способів врегулювання конфліктів [9]. Макрорівень визначає легітимність медіації в суспільстві, ступінь її інституалізації та інтеграції у правову систему, а також загальну культуру врегулювання конфліктів у конкретному соціокультурному контексті.

Всі чотири рівні організації медіації не існують ізольовано, а утворюють складну систему взаємозв'язків та взаємовпливів. Суб'єктний рівень забезпечує індивідуально-психологічну основу медіації, мікрорівень реалізує процесуальні механізми у конкретних ситуаціях взаємодії, мезорівень створює організаційні умови та підтримку професійної діяльності, а макрорівень визначає соціокультурний контекст функціонування медіації. Розуміння цієї багаторівневої структури є критично важливим для адекватного теоретичного осмислення медіації та розробки ефективних практичних підходів до її впровадження та розвитку.

Водночас існує і зворотний вплив, що забезпечує динамічний розвиток системи медіації. Накопичення досвіду на мікрорівні призводить до розвитку особистості медіатора на суб'єктному рівні через формування професійних компетентностей, розвиток професійної ідентичності та зростання впевненості у собі. Формування професійної спільноти медіаторів впливає на організаційні стандарти на мезорівні через обмін досвідом, вироблення кращих практик та формування професійних норм. Масове впровадження медіації змінює суспільну культуру врегулювання конфліктів на макрорівні через поширення медіаційних цінностей, зміну соціальних установок щодо конфліктів та формування нових соціальних норм [10].

Багаторівнева модель медіації як системного феномену має важливе теоретичне та практичне значення. Теоретично вона дозволяє інтегрувати різні теоретичні підходи до медіації у єдину концептуальну рамку, подолати фрагментарність існуючих моделей та визначити напрямки емпіричних досліджень. Практично модель надає основу для розробки системи професійного відбору медіаторів через аналіз суб'єктного рівня, створення освітніх програм підготовки медіаторів через розуміння процесуальних механізмів на мікрорівні, формування організаційних стандартів медіації через аналіз мезорівня та розробки державної політики у сфері медіації через розуміння макрорівня [11].

Розроблена багаторівнева модель дозволяє також виявити специфічні системні властивості медіації, що виникають саме на рівні цілісної системи і не зводяться до властивостей окремих компонентів. Системна властивість виникнення якісно нових характеристик проявляється у медіації через появу особливостей, що не притаманні жодному з її елементів окремо. Синергетичний ефект поєднання особистісних якостей медіатора та процесуальних механізмів створює унікальну якість взаємодії, що не може бути пояснена через аналіз лише особистості або лише процесу. Трансформативний потенціал медіації виникає саме з цілісної системи взаємодії, а не з окремих технік чи особистісних рис медіатора [12]. Створення особливої атмосфери довіри та безпеки у медіації не зводиться до суми окремих дій медіатора, а є емерджентною властивістю всієї системи взаємодії.

Самоорганізація як властивість системи медіації проявляється у здатності до спонтанного впорядкування без жорсткого зовнішнього управління. У процесі медіації часто спостерігається спонтанне виникнення конструктивної динаміки діалогу між сторонами, що не є прямим результатом директивних втручань медіатора, а виникає з створених ним умов для комунікації [13]. Саморегуляція емоційного стану учасників у процесі медіації відбувається через механізми, що активізуються самою структурою медіаційного процесу. Формування нових смислів та розуміння у процесі взаємодії є результатом самоорганізації когнітивних процесів учасників медіації.

Адаптивність системи медіації виявляється у її здатності пристосовуватися до різноманітних та змінних умов. Медіація як система адаптується до специфіки конкретного

конфлікту, враховуючи його тип, інтенсивність та тривалість, що визначає вибір стратегій та тактик медіатора [14]. Пристосування до особливостей сторін, їх культурного фону, психологічних характеристик та ресурсів забезпечує ефективність медіації у різних контекстах. Адаптація до контекстуальних умов, таких як часові обмеження, організаційні рамки та правові вимоги, демонструє гнучкість системи медіації. Здатність реагувати на динамічні зміни у процесі, такі як емоційні спалахи, нова інформація та зміна позицій сторін, свідчить про високу адаптивність медіації як системи.

Цілеспрямованість системи медіації проявляється у її багаторівневій організації цілей. Стратегічна мета медіації полягає у конструктивному врегулюванні конфлікту способом, що відповідає потребам та інтересам сторін [15]. Тактичні цілі включають створення умов для діалогу, виявлення інтересів, що лежать за позиціями, та генерування взаємоприйнятних рішень. Процесуальні цілі стосуються управління емоціями учасників, підтримки конструктивної комунікації та структурування процесу для забезпечення його ефективності. Ієрархія цілей забезпечує спрямованість системи медіації на досягнення результату через реалізацію проміжних завдань.

Стійкість та змінність як діалектична єдність характеризує систему медіації. Медіація зберігає свою сутність навіть при варіюванні конкретних технік, що використовує медіатор, стилів медіатора від директивного до фасилітативного, типів конфліктів, таких як сімейні, комерційні чи трудові, а також культурних контекстів [11]. Водночас кожна медіація унікальна за своїм конкретним змістом, динамікою та результатом, що забезпечує гнучкість та адаптивність системи до різноманітності життєвих ситуацій.

Розглядаючи медіацію як систему, важливо виявити її структурні компоненти та функціональні зв'язки між ними. Структурно-функціональний аналіз дозволяє виділити п'ять ключових компонентів системи медіації, кожен з яких виконує специфічну функцію у загальній архітектурі цього феномену. Перший компонент, що включає особистісні детермінанти професіоналізму медіатора, охоплює сукупність відносно стійких індивідуально-психологічних характеристик, що детермінують його спроможність здійснювати якісно професійну діяльність. Компонент виконує функцію базової передумови ефективної медіації, оскільки визначає професійний та особистісний потенціал медіатора до здійснення складної професійної діяльності.

Другий компонент представлений процесуальними механізмами медіаційної діяльності та включає динамічні психологічні процеси (когнітивні, емоційно-регулятивні, комунікативні, стратегічно-тактичні), що реалізуються медіатором під час ведення медіації. Когнітивні механізми охоплюють аналіз конфлікту, перефразування позицій сторін та генерування альтернатив. Емоційно-регулятивні механізми включають управління власними емоціями медіатора, роботу з емоціями сторін та створення безпечного простору для діалогу. Комунікативні механізми реалізуються через активне слухання, фасилітацію діалогу та постановку стратегічних запитань. Стратегічно-тактичні механізми передбачають планування процесу, забезпечення гнучкості та адаптацію до ситуації. Цей компонент забезпечує безпосередню реалізацію медіації, трансформуючи особистісний потенціал у конкретні професійні дії.

Третій компонент охоплює характеристики сторін конфлікту та включає психологічні особливості учасників медіації, зокрема їхню готовність до врегулювання конфлікту, емоційний стан, комунікативну гнучкість, когнітивну складність розуміння ситуації, а також наявні ресурси та обмеження. Компонент є об'єктом медіаційного впливу, визначаючи специфіку роботи медіатора в конкретних умовах.

Четвертий компонент представлений контекстуальними факторами та включає характеристики ситуації медіації. До них належать тип конфлікту (сімейний, комерційний, трудовий чи міжособистісний), інтенсивність та тривалість конфлікту, культурний контекст, організаційні умови (формат медіації та наявність часових обмежень), а також пра-

нові рамки, в яких відбувається медіація. Зазначені фактори виступають модераторами, створюючи умови для медіації та впливаючи на ефективність інших елементів системи.

П'ятий компонент включає результати медіації у їх різних аспектах. Об'єктивні результати стосуються досягнення угоди та її подальшого виконання сторонами. Суб'єктивні результати включають задоволеність сторін процесом медіації та його результатом. Процесуальні результати характеризуються якістю плину комунікації між сторонами та позитивним емоційним кліматом взаємодії. Довгострокові результати передбачають трансформацію відносин між сторонами та розвиток у них навичок конструктивної взаємодії. Цей компонент слугує критерієм ефективності, дозволяючи оцінити якість медіаційного процесу та його результатів.

Функціональні зв'язки між виділеними компонентами утворюють складну мережу взаємовпливів, що забезпечує цілісність та динамічність медіації як системного феномену. Особистісні детермінанти медіатора безпосередньо впливають на якість використання процесуальних механізмів, емоційний інтелект та емпатія медіатора визначають ефективність застосування емоційно-регулятивних механізмів у роботі зі сторонами. Процесуальні механізми, у свою чергу, безпосередньо детермінують результати медіації, оскільки адекватне використання когнітивних, емоційно-регулятивних, комунікативних та стратегічно-тактичних механізмів є необхідною умовою досягнення позитивних результатів.

Водночас особистісні детермінанти можуть здійснювати і прямий вплив на результати медіації, що не опосередковується процесуальними механізмами. Харизма медіатора може безпосередньо впливати на довіру сторін до процесу та готовність йти на компроміси. Характеристики сторін конфлікту перебувають у двосторонньому зв'язку з процесуальними механізмами, оскільки особливості сторін визначають, які механізми потрібно актуалізувати медіатору у конкретній ситуації, а використання медіатором певних механізмів, у свою чергу, впливає на стан та поведінку сторін під час процесу.

Контекстуальні фактори виконують функцію модератора, впливаючи на зв'язки між усіма іншими компонентами системи [9]. У різних типах конфліктів може змінюватися відносна важливість різних процесуальних механізмів, наприклад у сімейних конфліктах емоційно-регулятивні механізми можуть бути важливішими за когнітивні, тоді як у комерційних спорах співвідношення може бути іншим. Культурний контекст впливає на те, які особистісні характеристики медіатора будуть найбільш ефективними та які процесуальні механізми найкраще працюватимуть у конкретному соціокультурному середовищі.

Особливо важливим є зворотний зв'язок від результатів медіації до особистісних детермінант медіатора [14]. Власний досвід успішних медіацій сприяє професійному розвитку медіатора через формування нових професійних компетентностей, зміцнення професійної ідентичності, зростання впевненості у собі та поглиблення рефлексивності. Зворотний зв'язок забезпечує динамічний характер системи медіації та можливість її розвитку через накопичення професійного досвіду. Розуміння цих функціональних зв'язків є критично важливим для пояснення механізмів ефективності медіації та розробки науково обґрунтованих підходів до професійної підготовки медіаторів.

Системно-психологічний підхід до дослідження медіації також дозволяє виявити нові напрямки інтеграції наукового знання про цей феномен. Поеднання психологічних, організаційних та соціологічних перспектив у єдиній системній моделі створює можливість для міждисциплінарного діалогу та взаємозбагачення різних підходів. Розуміння медіації як багаторівневої системи, що функціонує одночасно на рівні особистості, міжособистісної взаємодії, організаційного контексту та соціокультурного середовища, дозволяє інтегрувати мікро-, мезо- та макроперспективи аналізу цього феномену. Така інтеграція є особливо важливою для розробки комплексних стратегій розвитку медіації як соціального інституту в українському суспільстві.

Водночас системний підхід до медіації відкриває нові можливості для розуміння динаміки професійного розвитку медіаторів та механізмів формування професійної майстерності. Розгляд професійного становлення медіатора як процесу системної інтеграції особистісних характеристик, процесуальних механізмів та контекстуального досвіду дозволяє виявити критичні точки цього розвитку та розробити цільові втручання для його підтримки. Розуміння зворотних зв'язків між результатами медіації та професійним розвитком медіатора підкреслює важливість рефлексивної практики та супервізії як інструментів професійного зростання. Системний підхід також дозволяє концептуалізувати професійне вигорання медіаторів не як простий результат стресу, а як порушення системної рівноваги між вимогами діяльності та ресурсами особистості, що вказує на необхідність системних втручань для його профілактики.

Системний підхід також привертає увагу до важливості культурної адаптації медіації в українському контексті. Медіація як феномен, що виник у західних культурах, потребує ретельної адаптації до особливостей української культури врегулювання конфліктів, соціальних норм взаємодії та системи цінностей. Системна модель дозволяє виявити ті елементи медіації, що є універсальними та інваріантними до культурного контексту, та ті, що потребують культурної адаптації. Розуміння взаємодії між макрорівнем соціокультурного контексту та іншими рівнями системи медіації є критично важливим для успішного впровадження цієї практики в українське суспільство та забезпечення її легітимності та ефективності.

Медіація як об'єкт психологічного дослідження являє собою складну багаторівневу систему, адекватне вивчення якої потребує застосування системного підходу. Системно-психологічний аналіз медіації дозволяє інтегрувати різні теоретичні перспективи у єдину концептуальну рамку, виявити структуру та функціональні зв'язки компонентів цього феномену, пояснити механізми ефективності медіації у різних контекстах та створити методологічну основу для розробки інтегративної концепції професійної діяльності медіатора.

Список використаної літератури

1. Кацьора О. Проблеми та стан розвитку медіації в Україні. *Грані*. 2021. № 24(7-8). С. 21-25. DOI: <https://doi.org/10.15421/172174>
2. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с. DOI 10.32837/11300.12406
3. Шмаленко Ю., Єнін М., Мельник Л. Інституціоналізація медіації в Україні: ключові етапи, сучасний стан та перспективи. *Соціологічні Студії*. 2023. № 2(23). С. 6-12. DOI :10.29038/2306-3971-2023-02-11-11
4. Бондаренко Л. О., Прокодянич С. С. Психологічні засади медіації як посередництва у вирішенні конфліктів. *Особистість, суспільство, війна : тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, Україна, 26 квіт. 2024 р.)*: ХНУВС, 2024. С. 50-53.
5. Буш Р., Бэрок А., Фолджер Д. П. *Що може медіація. Трансформативний підхід до конфлікту*. Пер. з англ. Київ, 2007. 264 с.
6. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.
7. Василів С., Добрянська І. Поняття та основи правового регулювання інституту медіації: український та зарубіжний досвід. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. Т. 10. № 4(40). С. 437-442. DOI:10.23939/law2023.40.437
8. Карпенко Р. В. Історичні передумови впровадження медіації в Україні та інших державах. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 28-36. DOI: 10.32849/2663-5313/2020.4.05
9. Василенко Н., Халецький А., Шевчук О. Моделі медіації: практика та механізм публічного управління. *Наукові перспективи*. 2024. № 3(45). С. 140-150. DOI: 10.52058/2708-7530-2024-3(45)-140-150

10. Fisher, R., Ury, W., & Patton, B. *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In* (3rd ed.). Penguin Books, 2011.
11. Wall, J. A., & Dunne, T. C. Mediation research: A current review. *Negotiation Journal*, 2012. 28(2), 217–244. <https://doi.org/10.1111/j.1571-9979.2012.00336.x>
12. Folger J., Bush R. A. B. Transformative Mediation: A Self-Assessment. *International Journal of Conflict Engagement and Resolution*. 2014. Vol. 2. No. 1. P. 20-34. <https://www.jstor.org/stable/26928945>
13. Winslade J., Monk G. *Narrative Mediation: A New Approach to Conflict Resolution*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000. 304 p.
14. Kressel K. The Strategic Style in Mediation. *Conflict Resolution Quarterly*. 2007. Vol. 24. No. 3. P. 251-283. DOI:10.1002/crq.174
15. Подковенко Т. Моделі медіації та механізм її здійснення. Актуальні проблеми правознавства. 2020. Вип. 3. С. 12-20. DOI:10.35774/app2020.03.012

MULTILEVEL AND STRUCTURAL-FUNCTIONAL ANALYSIS OF MEDIATION AS A SYSTEMIC PSYCHOLOGICAL PHENOMENON

Iuliia Shmalenko

ORCID ID: 0000-0003-0806-7907

National University "Odesa Law Academy"

9 Akademichna St., Odesa, Ukraine, 65009

e-mail: jshmalenko@gmail.com

The article is devoted to a systemic-psychological analysis of mediation as a multilevel phenomenon that functions simultaneously at the levels of the mediator's personality, interpersonal interaction, organizational context, and sociocultural environment. The relevance of the research is determined by the need for theoretical understanding of the psychological nature of mediation in the context of its establishment as an independent professional activity in Ukrainian society, as well as by the fragmentation of existing theoretical approaches that have not been integrated into a holistic conceptual framework.

The article develops a multilevel model of mediation that encompasses four interrelated levels of organization: the subject level, where mediation is represented as the professional activity of a specific mediator with a unique configuration of cognitive, emotional-regulatory, communicative, and motivational-value characteristics; the micro-level, which characterizes mediation as a process of interaction involving the actualization of cognitive, emotional-regulatory, communicative, and strategic-tactical mechanisms; the meso-level, which presents mediation as an organizational practice within certain institutional frameworks; the macro-level, which examines mediation as a sociocultural phenomenon in the context of the legal system, cultural norms, and social perceptions.

A structural-functional analysis of mediation has been conducted with the identification components of the system: personal determinants of mediator professionalism, procedural mechanisms of mediation activity, characteristics of the conflict parties, contextual factors, and mediation outcomes. The functional connections between components have been analyzed, forming a complex network of direct, feedback, and moderating influences that ensure the integrity and dynamism of mediation as a system. It has been demonstrated that the systemic-psychological approach enables the integration of various theoretical perspectives, explanation of mediation effectiveness mechanisms, identification of directions for professional development of mediators, and cultural adaptation of mediation in the Ukrainian context.

Key words: mediation, systems approach, multilevel model, structural-functional analysis, professional activity of mediator.